

Kõrgkoolide tagasiside institutsionaalse akrediteerimise protsessile ja ettepanekud edasiseks

Liia Lauri, Maiki Udam

EKKA

Eesti Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur (EKKA) on kõrgkoolide institutsionaalse akrediteerimise (IA) läbi viinud [12 rakenduskõrgkoolis ja 5 ülikoolis](#) (aastatel 2012 kuni 2016). Pärast EKKA kõrghariduse hindamisnõukogu akrediteerimisotsust on EKKA kõrgkoolides läbi viinud nn tagasisideseminarid, et arutleda hindamisnõuete, protsessi korralduse ja kasulikkuse üle kõrgkoolile. Tagasisideseminaridel osalevad tavapäraselt EKKA hindamisuht, koordinaator ja juhataja, kõrgkooli juhtkond ning IA korraldusega rohkem seotud olnud töötajad.

Allpool antakse ülevaade kõrgkoolide tagasisidest senisele IA protsessile ning ettepanekutest akrediteerimise edasiseks arendamiseks.

Positiivsena tuuakse tagasisideseminaridel välja järgmised institutsionaalse akrediteerimise aspektid:

- Kogu protsessi kõige kasulik osa oli kõrgkooli eneseanalüüsi koostamine. See aitas kaasa organisatsiooni-sisesele koostööle ning suurendas teadlikkust kõrgkoolis toimuvast
- EKKA tugi kogu protsessis, sh eneseanalüüsi koolitus
- IA nõuded on selged ja üldiselt haakuvad kõrgkooli tavategevustega hästi
- Hindamisraportid toovad välja arendamist vajavad olulised aspektid ning toetavad kõrgkooli juhtkonda ka keeruliste otsuste „läbisurumisel“
- Välispiik annab kinnituse sellele, et kõrgkool teeb õiget asja ja parimal viisil ning tõstab tegevuse motivatsiooni
- IA sundis olemasolevaid andmeid ja dokumente süstematiseerima. Muidu on valdkondade info killustatud erinevates andmekogudes ja dokumentides
- Dokumendid on inglise keelde tõlgitud, mis aitab kaasa kõrgkooli rahvusvahelistumisele

Problemaatiline:

- Kogu protsess on kõrgkooli jaoks liiga pikk ja ajamahukas ning korreleeru lõpptulemusest saadava kasuga
- Rakenduskõrgkoolide jaoks on IA raames hinnatav teadus- ja arendustegevus keeruline valdkond
- Rakenduskõrgkoolide jaoks on oluline, et komisjonide koosseisus oleks rakenduskõrgkooli taustaga eksperdid (ülikooli taustaga eksperdid ei pruugi tajuda rakenduskõrghariduse spetsiifikat)
- Praktika koht eneseanalüüsi aruandes ja nõuetes on ebaselge
- Kvaliteedisüsteemi toimimist tervikuna pole eneseanalüüsis kusagil käsitleda.
- Doktoriope ei peaks olema teadustegevuse vaid õppetegevuse hindamisvaldkonnas
- Personalijuhtimine on praegu nõuetes liiga õppejõukeskne
- Võrdlusandmete leidmine teiste kõrgkoolidega on keeruline
- Ülikoolidel on seni raske olnud pälvida märget „tunnustust vääriv“
- Küllastuse aeg on liialt lühike – komisjon ei jõua kõige ja kõigiga põhjalikult tutvuda

2016

- Kõrgkoolide jaoks toimub liiga palju hindamisi. Pidev aruandlus väsitab ja takistab põhitöö tegemist. Töötajaid on raske motiveerida.
- Komisjonid tõstatavad teemasid, mis ei ole kõrgkooli pädevuses (nt teaduse projektipõhine rahastamine). Kuhu need teemad jõuavad?

Nii ja naa:

- Hindamisvaldkond „Ühiskonna teenimine“: on arvamusi, et väga hea, et on eraldi valdkond – sunnib tegevust mõtestama ja reflekteerima **vs** on arvamusi, et raske seal eraldi midagi analüüsida, valdkond võiks olla aruandes ja lõppotsuses väiksema kaaluga ja võiks olla integreeritud teistesse valdkondadesse.
- Tulevikus võiks IA olla täpselt selline nagu praegu, et tekiks võrdlusmoment **vs** järgmine kord võiks minna mõne teema hindamisega süvitsi.
- Võiks ühitada (mingis osas) institutsionaalse akrediteerimise ja õppekavagruppide kvaliteedihindamise **vs** tuleks neid ikka hoida eraldi, aga vähendada üldiselt hindamiste arvu.

Ettepanekud tulevikuks:

- Üldiselt toimub liiga palju hindamisi – võiks olla üks „tugev“ hindamine. Latti võiks kõrgemale tõsta. Praegu on aruanded liiga leebed.
- IA peaks hindama ja toetama muud kui õppekavagruppide hindamised või teaduse evalveerimine. Õppe teemadele on osutatud proportsionaalselt rohkem tähelepanu. See osakaal (kattuvus) võiks väheneda, kuna õppetegevust hinnatakse nüüd ka õppekavagruppide kvaliteedihindamise raames.
- Mingi osa akrediteerimisnõuetest võiks olla kohustuslik kõigile kõrgkoolidele ja mõni hindamisvaldkond või -teema võiks olla kõrgkooli enda otsustada
- Ühiskonna teenimise valdkond on aruannetes alakäsitletud. Hindamisnõuded lubaksid analüüsi, aga komisjonid keskenduvad pigem õppe- ja teadustegevuse teemadele ning juhtimisele. Tuleks leida ühiskonna teenimise valdkonna (rahvusvahelisi) mõõdikuid, mille täitmist kõrgkoolis igapäevaselt jälgida. Komisjonidesse võiksid kuuluda rohkem teaduse ja ettevõtluse „fännid“, kes neid teemasid rohkem käsitleksid.
- Hindamine võiks toimuda kõrgkooli enda arengukava täitmise suhtes
- Hindamiskomisjonide soovitusel võiks olla konkreetsemad
- Hindamisel (eneseanalüüsi aruannete koostamisel) võiks kasutada ülikoolide strateegiate jm arengukavade ühtset struktuuri, et ei tekkiks mõttetut lisatööd
- Uues eneseanalüüsis peaks sisalduma eelmise perioodi analüüs